

Oväntade gravfynd vid Majorskan

Foto: Ingrid Kennerstedt Bornhall

De arkeologiska utgrävningarna på F8 är nu avslutade. Men för arkeologerna återstår mycket jobb. Fynden ska registreras, fotograferas, analyseras och arkiveras. Sist men inte minst ska en vetenskaplig rapport skrivas, en slags dokumentation över vad som kommit fram vid utgrävningen och hur man tolkar resultaten. Det låter kanske inte som en blivande bestseller, men den kommer garanterat att erbjuda spännande läsning - fynden har överträffat alla förväntningar! Det gäller både bytomten (som ni kunde läsa om i förra numret av Bladet) och den del av gravfältet som undersökts.

Innan utgrävningarna startade förväntade sig arkeologerna att hitta gravar från vikingatiden (800 – 1050 e Kr) på gravfältet bakom F8s gamla kanslibyggnad, numera vandrarhemmet Majorskan. En arkeologisk förundersökning som gjordes förra sommaren pekade mot vikingatid. En förundersökning görs för att ta reda på vilken typ av fornlämning det handlar

om och hur stor den är, men man gräver inte i själva fornlämningen. Det görs däremot i slutundersökningen, som innebär att fornlämningen grävs ut, dokumenteras och tas bort för alltid. Därför blev förvåningen desto större när det visade sig att det inte fanns några vikingatida gravar alls! Totalt har ett tjugotal gravar undersökts, men de flesta var ”gamla” redan på vikingatiden.

Helig plats

Det är framförallt tre stora gravar som väckt arkeologernas stora intresse. Den största graven är lite skadad, rund till formen, med ett stort stenblock i mitten. I ena änden finns en öppning, en port in till själva graven. Den mellersta har en oval form och den tredje graven är närmast tresidig. Stenarna är av röd och grå granit. Runtom finns rester av ett gravhågn, en stenmur som omgärdat de tre gravarna. Tolkningen är att detta en gång var en helig plats - men när och för vilka?

Enligt ursprungsplanerna skulle de här tre gravarna också grävas bort, men när hela den märkliga konstruktionen kom i dagen beslöt länsstyrelsen att de skulle sparas. Därigenom får vi ingen närmare datering på gravarna, som gissningsvis är minst 2 500 år gamla, men det är desto roligare att de bevaras, så att vi även i framtiden kan få uppleva gravarna och den speciella stämning som omger denna plats.

En av de gravar som undersöktes visade sig även den vara speciell. Det var en så kallad tarandgrav, som innehöll fem olika ”rum”. Om det verkligen är fem personer som begravts här vet vi inte, några spår av de döda fanns inte. Förmodligen har skeletten sakta ”lakats ur” då regn och smält snö silat ned i gravkamrarna under årtusendena. Två brons Halsringar hade dock stått emot tidens tand bättre. Jämförelser med liknande fynd ger en datering till 700-talet före Kristi födelse, alltså sen bronsålder (1800 – 500 f Kr). Arkeologerna hittade också brända sädeskorn i jorden och tolkar det som någon form av matoffer. Det är den första tarandgraven som upptäckts i Järfälla.

Åt norr sträcker sig gravfältet ända fram till Flyginfarten där tydliga små gravhögar från vikingatiden finns, men även äldre gravar. De delar av gravfältet som är kvar ska bevaras så att även kommande generationer får en uppfattning om en av de större bosättningarna i hjärtat av det förhistoriska Järfälla.

Ingrid Kennerstedt Bornhall